การฝึกหัดครูไทย

การฝึกหัดครูไทย

การฝึกหัดครูไทย (Thai Teachers' Training) หมายถึงการบริหารจัดการ การฝึกฝนอบรมบุคคลให้มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อทำหน้าที่ครูในแวดวงการศึกษาของประเทศไทย

ความสำคัญของการฝึกหัดครู

ในอดีต ก่อน พ.ศ. 2414 ขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางราชการ คือ ยังไม่มีโรงเรียนของรัฐตามรูปแบบโรงเรียนอย่างประเทศตะวันตกนั้นภาระการให้การศึกษาแก่บุตรหลานตกอยู่กับ **ครอบครัว** และ **วัด** เป็นส่วนใหญ่ บางครอบครัวอาจจะส่งลูกไปเรียนกับผู้มีความรู้วิทยาการต่างๆ ซึ่งตั้ง **สำนัก** ขึ้นมาสอน ส่วนข้าราชบริพารและผู้มีตระกูลมักจะส่งลูกไปรับการศึกษาอบรมใน **วังเจ้านาย** ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือ ผู้ทำหน้าที่ครูในสมัยนั้นก็คือ **พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้มีความรู้ พระภิกษุ** และ **เจ้านายในวัง** การศึกษาสมัยก่อนจึงเข้าลักษณะที่ว่า

ไก่ลูกอ่อนสอนลูกให้คุ้ยเขี่ย
เสือตัวเมียสอนลูกให้ซุ่มซ่อน
มยุราพาลูกเที่ยวรำฟ้อน
ทุกเหล่าสอนลูกเต้าตามตระกูล

พ.ศ. 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช พระผู้ทรงได้รับสมญานามว่า **พระราชบิดาแห่งการศึกษาไทย** ได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งโรงเรียนหลวงแห่งแรกขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ก็ **ทรงใช้บุคคลที่มีความรู้เท่าที่มีอยู่มาเป็นครูสอน** ครั้นเมื่อสถาปนากรมศึกษาธิการขึ้นมาเป็นกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 แล้วจึงได้จัดตั้ง **โรงเรียนฝึกหัดครู** [1] ขึ้นเป็นโรงแรก เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2435 เรียกโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่ **เพื่อการฝึกหัดครูว่า โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์** นั่นแสดงให้เห็นว่า **การจัดการศึกษา** กับ **การจัดการฝึกหัดครูมีความสำคัญควบคู่กัน**เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่าการจะทำให้การจัดการศึกษาเจริญก้าวหน้าไปได้ก็คือ **การฝึกหัดครู** ในสมัยนั้นการให้การศึกษาแก่เด็กไทยส่วนใหญ่ต้องอาศัยพระภิกษุเป็นครู แต่พระภิกษุที่มีความรู้ดีพอที่จะเป็นครูได้นั้นมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี [2] เขียนไว้ในหนังสือ **บทประพันธ์บางเรื่องของครูเทพ** ตอนหนึ่งว่า "...ถ้าหากพระทุกรูปมีความรู้ในสามัญศึกษาดี ประเทศไทยคงจะได้มีพลเมืองที่ได้รับการศึกษาทั่วถึงมาแต่โบราณอย่างดีที่สุดในโลก แต่หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะพระของเราในครั้งโน้น แม้ผู้มีความรู้ความรู้นั้นก็เป็นความรู้ทางพระศาสนา พระที่อ่านและเขียนภาษาของตนเองไม่ได้หาไม่ยาก..." นี่เป็นกระบวนทัศน์หนึ่งในวงการศึกษาไทยขณะนั้น ดังนั้น **ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูขึ้นมาในปีเดียวกันกับที่สถาปนากระทรวงศึกษาธิการ** นั่นเอง

---

[1] **สารานุกรมศึกษาศาสตร์** ฉบับที่ 2 เดือน ตุลาคม-ธันวาคม 2528 (หน้า 147-151)

[2] เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ ใน พ.ศ. 2460-2475 ในการเขียนหนังสือหรือเขียนบทความทางการศึกษาท่านใช้นามปากกาว่า "ครูเทพ"

ความสำคัญของ "ครู"

สังคมไทยให้ความสำคัญแก่ครูเป็นอย่างมาก ครูเป็นบุคคลที่สังคมยกย่องเป็นอย่างสูงมาโดยตลอด คนไทยถือว่า **ทุกอาชีพต้องมีครู** ครูจึงอยู่เหนือจิตใจของคนไทยเสมอ สังคมไทยแตกต่างจากสังคมของชนชาติอื่นอยู่อย่างน้อยก็ประการหนึ่ง คือ **มีพิธีไหว้ครูในทุกอาชีพถ้วนหน้า** (บางสาขาอาชีพเรียกพิธีนี้ว่า **พิธีครอบครู**) บุคคลบางคนแอบศึกษาเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างจากใครคนหนึ่ง โดยผู้นั้นไม่รู้เลยด้วยซ้ำก็ยังถือว่า บุคคลผู้นั้นเป็นครูของตน โดยเรียกครูประเภทนั้นว่า **ครูพักลักจำ** เป็นต้น

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) ภาพลักษณ์ของครูดูเหมือนจะตกต่ำลงไปค่อนข้างมากในสายตาของสังคม ทั้งนี้ผู้เขียนคิดว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะระบบการฝึกหัดครูช่วง พ.ศ. 2498 ถึงราว พ.ศ. 2515 ได้เปลี่ยนแปลงไปจากระบบการฝึกหัดครูดั้งเดิมค่อนข้างมาก ทั้งนโยบายการฝึกหัดครู วิธีการฝึกหัดครู การบริหารจัดการการฝึกหัดครู และการบริหารจัดการครู รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับอาชีพครูแปรเปลี่ยนแตกต่างไปจากวิถีทางเดิมๆ ซึ่งการแปรเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้เองก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เมื่อระบบการฝึกหัดครูมีปัญหา ความคิดมีปัญหาหลายๆ เรื่องก็มีปัญหาตามมาเป็นลูกโซ่ ในที่สุดปัญหาเหล่านั้นย่อมกระทบต่อปัญหาการศึกษาโดยรวม เมื่อผลิตครูไม่ได้ครูที่แท้จริง ผลิตได้แต่ **"คนรับจ้างสอนหนังสือ"** (ครูไม่ใช่เป็นเพียงคนรับจ้างสอนหนังสือเท่านั้น) **การประพฤติปฏิบัติตัวของครูเหล่านั้น จึงกลายเป็นการทำลายตัวเอง** สังคมรอบข้างจึงเสื่อมศรัทธาต่อบุคคลที่ดำเนินอาชีพครูมากขึ้นๆ คนที่เป็นครูที่แท้จริงจึงลดน้อยถอยลงตามลำดับ

ความเป็นมาของการฝึกหัดครู

ประวัติการฝึกหัดครูของประเทศไทย มีความเป็นมายาวนานควบคู่กับกระทรวงศึกษาธิการ อย่างไรนั้นจะไม่นำมากล่าวในที่นี้ เพราะมีผู้เขียนเรื่องเหล่านี้ไว้มากแล้ว โปรดดูในหนังสือ **การศึกษาของไทย** [3] เรื่อง "การฝึกหัดครู" (หน้า 303-331) ขอยืนยันเพียงสั้นๆ ว่า **ถ้าการฝึกหัดครูมีปัญหา การศึกษาของประเทศก็จะมีปัญหาตามไปด้วยอย่างแน่นอน.**

ในอดีต **โรงเรียนฝึกหัดครูเป็นโรงเรียนประจำ** และ **นักเรียนฝึกหัดครูเป็นนักเรียนทุนรัฐบาล** [4] การฝึกหัดครูสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2497 มีปรัชญาการฝึกหัดครูชัดเจน [5] คือ

1. ผลิตครูให้สอนนักเรียนได้ทุกวิชา (ตามหลักสูตร)

2. **ครูดี** จะต้อง **มีความรู้ดี สอนดี** และ **ปกครองดี**

ดังนั้น ครูที่เรียนสำเร็จจากโรงเรียนฝึกหัดครูสมัยนั้น จึงมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะสอนนักเรียนได้ทุกวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

แต่การผลิตครูหลัง พ.ศ. 2497 (หลังการตั้งกรมการฝึกหัดครู) **ไม่มีปรัชญาการฝึกหัดครู** [6] การฝึกหัดครูจึงไม่มีทิศทางชัดเจน จุดมุ่งหมายในการผลิตครูก็ตั้งขึ้นเอง ตามสามัญสำนึกของผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการการฝึกหัดครูในสมัยนั้น การฝึกครูให้เก่งเฉพาะวิชาไม่สามารถสอนทุกวิชาได้ การบรรจุครูไม่สอดคล้องกับความต้องการครูที่แท้จริงก่อให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษามากมายหลายประการ จนในที่สุด **การฝึกหัด**

---

[3] **การศึกษาของไทย** (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3) พ.ศ. 2519

[4] **สารานุกรมศึกษาศาสตร์** ฉบับที่ 2 (อ้างแล้ว)

[5] **"องค์การการผลิตครู" สารานุกรมศึกษาศาสตร์** ฉบับที่ 34 เดือนมกราคม 2548 (หน้า 109-119)

[6] จากรายงานผลการสัมมนาเรื่อง **การฝึกหัดครู** ของกรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2520 (อัดสำเนา)

ครูไทยต้องล่มสลายลง[7] ส่วนที่ยังคงเหลืออยู่บ้างก็ดูเหมือนจะลอกเลียนแบบการฝึกหัดครูอเมริกันซึ่งนำมาใช้ในประเทศไทยโดยไม่มีการประยุกต์ให้เหมาะสมกับความต้องการที่จำเป็นของสังคมไทยแต่อย่างใด และเมื่อรัฐบาลปฏิรูประบบราชการครั้งหลังสุดก็ปรากฏว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบในการฝึกหัดครูก็ไม่มีอยู่ในระบบของราชการกระทรวงศึกษาธิการอีกต่อไป ซึ่งยืนยันชัดเจนว่า **การฝึกหัดครูไม่มีความสำคัญควบคู่กับการจัดการศึกษาของไทยอีกต่อไปแล้ว** นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันที่ว่า "พัฒนาหลักสูตร ปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพและคุณธรรมอย่างทั่วถึงต่อเนื่องและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์" ก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรบ้าง เพราะขณะนี้ไม่มีสถาบันผลิตครูโดยตรงอีกต่อไปแล้ว

ปัญหาบางประการในการฝึกหัดครู

เมื่อการฝึกหัดครูขยายตัวเร็วมากด้วยนโยบายที่ว่า "...จะต้องตั้งวิทยาลัยครูให้มีครบทุกจังหวัด และจะพยายามทำให้วิทยาลัยครูทั้งหมดเหล่านั้นเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาให้หมด[8]" ก่อผลให้ปัญหาในการฝึกหัดครูมีมากมาย ทั้งปัญหาการบริหาร ปัญหาด้านวิชาการ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่นๆ ปัญหาเหล่านั้นเกิดขึ้นและสะสมมาเรื่อยๆ พร้อมกับปัญหาการศึกษาด้านอื่น อาจารย์ท่านหนึ่งของผู้เขียน[9] ซึ่งรับราชการอยู่ในกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเวลานานเกือบ 40 ปี ตั้งแต่เป็นครูน้อยโรงเรียนฝึกหัดครูหลายโรง จนเป็นครูใหญ่ เป็นผู้อำนวยการ และดำรงตำแหน่งอธิการวิทยาลัยครูหลายแห่ง ตำแหน่งสุดท้ายท่านเกษียณอายุราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรมการฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2526 ท่านเขียนไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของท่านเอง ซึ่งมีขึ้นเมื่อ วันจันทร์ที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2550 ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร บางเขน ข้อความบางตอนกล่าวว่า "...พ.ศ. 2497 ผมก็ได้อำลานครราชสีมาไปรับตำแหน่งครูใหญ่โทโรงเรียนฝึกหัดครูมหาสารคาม ไปถึงก็ได้รับแจ้งจากผู้ใหญ่ของจังหวัดว่า ครูโรงเรียนฝึกหัดครูว่างมาก เวลาว่างไปนั่งร้านกาแฟเล่นบิลเลียดฯลฯ ในเวลาราชการ วันต่อมาขอรับมอบงาน ปรากฏว่าครูใหญ่เก่าท่านมอบงานให้กับครูพลศึกษาไว้แล้ว เมื่อครูใหญ่เดินทางไปแล้ว ผมนั่งเหงาอยู่หลายวันไม่รู้จะทำอะไร เพราะผู้รับมอบงานเขาทำแทนหมด ไม่มีทีท่าว่าจะมอบงานต่อให้ผม ผมอดรนทนไม่ได้ก็เรียกตัวมาให้มอบงาน..." อีกตอนหนึ่งท่านเขียนไว้ว่า "...คนอีสานชอบเรียนครูนั้นคงเป็นเพราะเขาคงไม่อยากให้ลูกไปเรียนไกลบ้าน โรงเรียนฝึกหัดครูทุกแห่งสมัยนั้นเป็นโรงเรียนกินนอน นักเรียนทุกคนต้องอยู่ประจำ ถ้าไม่ได้ทุนก็ต้องจ่ายค่ากินอยู่ รวมค่าบำรุงต่างๆ เพียงปีละ 1,300 บาทเท่านั้น เมื่อลูกเรียนจบแล้วทุกคนมีงานทำ เป็นงานที่ไม่หนักและมีหน้ามีตา โอกาสตกงานแทบไม่มี **ดังนั้น ส.ส. ภาคอีสานจึงมีภาระต้องกดดันกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ให้เปิดรับเด็กที่เข้าเรียน**

---

[7] กรมการฝึกหัดครู ถูกลบหายไปไม่มีอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการปัจจุบัน

[8] "การต่อสู้เพื่อการเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ" **3 ยุคของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่มเฉพาะเรื่อง อันดับที่ 1 (หน้า 102-103)

[9] ประธาน จันทร์เจริญ. **สองข้างทางชีวิต.** อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ, 2550.

ที่ไหนไม่ได้ และผู้ปกครองอยากให้เรียนครู พ.ศ. 2498 – 2500 **ต้องรับเด็กฝาก ส.ส. มากทีเดียว**[10] เดือนเมษายน ถึง ต้นเดือนพฤษภาคม จะมีหนังสือจากกรมการฝึกหัดครูสอบถามจังหวัดทำนองว่า **จะให้โรงเรียนฝึกหัดครูรับนักเรียนเพิ่มอีก 2 – 4 ห้องเรียนได้หรือไม่...**" เหตุการณ์ทำนองนี้ผู้เขียนคิดว่าทุกวิทยาลัยครูคงจะประสบปัญหาเช่นเดียวกัน เพียงแต่ไม่มีใครพูดหรือไม่กล้าที่จะพูดความจริงเท่านั้นเอง ปัญหาในวิทยาลัยครูยังมีอีกมาก อาจารย์ประธานเขียนไว้อีกตอนหนึ่งเกี่ยวกับ **การขอบรรจุอาจารย์ใหม่ว่ามีการเบียดบังราชการ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบรรจุมักจะเห็นแก่ประโยชน์ตนมากกว่าประโยชน์ราชการ** อาจารย์เขียนไว้ดังนี้ "...วิทยาลัยครูนครสวรรค์ต้องการอาจารย์ฟิสิกส์ ผมขอมาหลายปีไม่ได้ ปี 2516 ยังบรรจุผู้จบวิชาเอกชีววิทยาไปให้ ต่อมาผมทราบว่านาย..... ซึ่งเป็นผู้อำนวยการ กองการเจ้าหน้าที่ บรรจุพวกวิชาเอกชีววิทยา จนถึงลูกของตัว และลูกของนาย" ที่ผู้เขียนยกมานี้เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ยังมีอีกมาก แน่นอนว่าทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้นรวมกันแล้วย่อมส่งผลกระทบถึงความเสื่อมถอยของการฝึกหัดครูในระยะที่ผ่านมา

ความบกพร่องผิดพลาดทั้งหลายในการฝึกหัดครูที่ผ่านมานั้น ก่อเกิดปัญหามากมายในวงการศึกษาไทยเห็นชัดเจนแล้วในปัจจุบันนี้ **การเลิกล้มหลักการดั้งเดิมของการฝึกหัดครู การไม่มีปรัชญาการฝึกหัดครู การนำเอารูปแบบการฝึกหัดครูของอเมริกันเข้ามาใช้โดยไม่ประยุกต์ให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมไทย การนำความคิดที่ผิดๆ มาบริหารจัดการการฝึกหัดครู การนำเด็กที่มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานเข้ามาเรียนครู การผลิตครูในบางสาขาวิชามากเกินความต้องการ** ฯลฯ ล้วนแต่เป็นสาเหตุแห่งการล่มสลายของการฝึกหัดครูทั้งสิ้น รายละเอียดเหล่านี้มีมากมาย ผู้ที่อยู่ในวงการนี้ทราบอยู่แล้วเป็นอย่างดีขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนมีมุมมองในด้านไหน ด้านประโยชน์ตนหรือประโยชน์ชาติบ้านเมืองเท่านั้นเอง

สิ่งที่น่าสนใจมากประการหนึ่งคือเรื่อง **การนำเด็กที่ไม่สามารถเข้าเรียนที่ไหนได้แล้วมาเรียนในวิทยาลัยครู** ในแต่ละปีการศึกษา นักเรียนที่สอบเข้าเรียนอุดมศึกษามีจำนวนมากกว่าที่นั่งเรียนในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมาก จึงรับได้จำนวนจำกัด นักเรียนที่สอบเข้าเรียนไม่ได้ส่วนใหญ่จะมีความรู้วิชาสามัญต่ำมาก เมื่อรับเด็กที่มีความรู้สามัญต่ำมากๆ เข้าเรียนครู ครูที่สำเร็จออกมาเป็นครูจะมีคุณภาพดีได้อย่างไร **ยกตัวอย่าง** ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2550 จากจำนวนผู้สอบเข้าได้ทั้งหมด มีผู้ที่ได้คะแนนวิชาสามัญ 5 วิชา ถึงเกณฑ์[11] (50 คะแนน ของคะแนนเต็ม 100 คะแนน) มีดังนี้

1. วิชาภาษาไทย 46 % ของผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้
2. วิชาภาษาอังกฤษ 8 % ของผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้
3. วิชาสังคมศึกษา 14 % ของผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

---

[10]เป็นการกระทำที่สร้างความเสียหายให้แก่การฝึกหัดครูเป็นอย่างมาก โดยการนำเอาผู้ที่มีพื้นฐานความรู้วิชาสามัญไม่ได้มาตรฐานมาเป็นนักเรียนฝึกหัดครู ผลผลิตก็คือครูที่ไม่มีคุณภาพ

[11]จากผลการสอบโอเนต พ.ศ. 2550

4. วิชาวิทยาศาสตร์ 10 % ของผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

5. วิชาคณิตศาสตร์ 7 % ของผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้

จะเห็นได้ว่า ผู้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่สอบตกวิชาสามัญ **มีเปอร์เซ็นต์สูงมาก** ดังนั้นผู้ที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้จะมีความรู้วิชาสามัญต่ำขนาดไหน (เป็นตัวเลขที่น่าตกใจ) และแสดงให้เห็นอีกว่า มาตรฐานมัธยมศึกษาของเราอยู่ในระดับไหนอีกด้วย

การขาดแคลนครู

การขาดแคลนครูเป็นปัญหาของทุกประเทศ สำหรับประเทศไทยปัญหาขาดแคลนครูมีมานานแล้ว ปัญหานี้ไม่ได้เกิดจากการที่ผลิตครูไม่พอ ในช่วงเวลาที่ผ่านมาแม้ว่ากรมการฝึกหัดครูจะพยายามผลิตครูให้ได้จำนวนมาก แต่ถึงขณะนี้โรงเรียนทุกระดับก็ยังขาดครูอยู่ การขาดครูมีสาเหตุจากหลายประการ เป็นต้นว่า

1. คนไทยส่วนหนึ่งไม่นิยมเป็นครู เรื่องนี้เห็นได้ชัดตั้งแต่เริ่มตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2435 มีนักเรียนเข้าเรียนรุ่นแรกเพียง 3 คน (ลาออกกลางคันเสียคนหนึ่ง) รุ่นที่สองมีสมัครเรียนอีก 3 คนเท่านั้น (คนสนใจเรียนน้อยมาก) ลุล่วงมาถึง พ.ศ. 2491 นักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 6 แล้วไม่ค่อยสนใจสมัครเรียนวิชาครู ในปีนั้นแต่ละจังหวัดเปิดรับสมัครนักเรียนทุนรัฐบาล ระดับประกาศนียบัตรประโยคครูประถม บางจังหวัดต้องการนักเรียนทุนจำนวน 3 คน มีผู้สมัครเพียง 7 คน บางจังหวัดไม่มีคนสมัครรับทุนเลย จึงต้องนำเด็กจากจังหวัดอื่นไปสวมโควตาก็มี

2. อัตราการบรรจุครูใหม่มีไม่เพียงพอกับที่ต้องการ หรือบางปีไม่มีอัตราบรรจุเลย โรงเรียนขาดครูสอนวิชาหนึ่ง แต่บรรจุครูที่ถนัดอีกวิชาหนึ่งไปให้เป็นต้น

3. ครูที่ผลิตได้มีคุณสมบัติไม่ตรงกับที่โรงเรียนต้องการ

4. การรับสมัครบุคคลเข้าเป็นครูมักจะเปิดรับแบบครอบจักรวาล ผู้ที่สอบได้ไม่ตรงกับอัตราว่างที่ครูขาด เมื่อบรรจุตามที่ครูสอบได้จึงไม่สามารถแก้ปัญหาการขาดครูได้

5. ในท้องถิ่นบางแห่งครูไม่สมัครใจไปปฏิบัติงาน เพราะไม่สามารถอยู่อาศัยได้หรือไม่มีความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ความคิดของผู้บริหารกรมการฝึกหัดครูสมัยหนึ่งที่ว่า “เมื่อครูในเมืองเต็มแล้ว ครูจะล้นไปสู่ชนบท” จึงผิดโดยสิ้นเชิง

6. การที่สังคมไทยยังคิดกันอยู่เสมอว่า “ครูเงินเดือนน้อย” ยังผลให้มีผู้ที่ไม่สมัครไปเป็นครูมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่ไม่ว่าเป็นข้าราชการกระทรวงทบวงกรมใด หากบรรจุด้วยวุฒิการศึกษาระดับเดียวกันก็ได้รับเงินเดือนเท่ากันทั้งนั้น ไม่ว่าบรรจุในตำแหน่งอะไรก็ตาม ดังนั้นที่กล่าวว่า “ครูมีเงินเดือนน้อย” จึงผิดโดยสิ้นเชิง

ความคิดในการฟื้นฟูการฝึกหัดครู

ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับยังตระหนักอยู่เสมอว่า **การฝึกหัดครูเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งของการจัดการศึกษา** จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 [12] มาตรา 52 ให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ดังนั้นจึงมีผู้

[12] แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

เสนอความคิดเกี่ยวกับการผลิตครูอยู่เป็นระยะ ๆ พ.ศ. 2550 มีบุคคลที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาหลายฝ่ายเสนอความคิดที่จะฟื้นฟูการฝึกหัดครูขึ้นมาใหม่ เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีความคิดที่จะให้มีการจัดตั้งสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่ผลิตครูโดยเฉพาะตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาเอก โดยจะเอามหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งเป็นตัวตั้ง [13] เมื่อมีความคิดอันนี้ออกมา ปรากฏว่า มีทั้งผู้เห็นด้วย และคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน และผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของแต่ละที่ แต่ละแห่ง ๆ ไป

ในสถานการณ์ปัจจุบันนั้น ผู้เขียนเห็นว่า **การฟื้นฟูการฝึกหัดครูขึ้นมาใหม่ค่อนข้างจะยาก เพราะฐานการฝึกหัดครูไทยดั้งเดิมได้ล่มสลายไปหมดแล้ว** ดังกล่าวข้างต้น ขณะนี้ไม่มี **หน่วยงานกลาง** ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตครูโดยตรง (กรมการฝึกหัดครูถูกยุบเลิกไป) ตั้งแต่วิทยาลัยครูเปลี่ยนสถานภาพเป็นสถาบันราชภัฏ ได้เปิดสอนวิทยาการด้านอื่น ๆ อีกมากหลายสาขาวิชา และบัดนี้สถาบันราชภัฏได้เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสมบูรณ์แบบแล้ว ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแน่นอน คือ **งานการฝึกหัดครู ซึ่งแต่เดิมเป็นภารกิจหลัก ได้ลดความสำคัญลงมาเป็นภารกิจรอง** ไปโดยอัตโนมัติ เมื่องานการฝึกหัดครูขาดผู้รับผิดชอบโดยตรง มหาวิทยาลัยที่มีคณะครุศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งยังทำหน้าที่ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่บ้างจึงตกอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำตามอำนาจหน้าที่ของตน ไม่ค่อยจะชัดเจน และไม่ค่อยจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

ความคิดในการฟื้นฟูการฝึกหัดครูไม่ใช่เพิ่งมีในตอนนี้ แต่ได้มีมาเป็นระยะ ๆ ประมาณ 9 – 10 ปีมาแล้วมี **โครงการคุรุทายาท** ฮือฮากันอยู่พักหนึ่งก็ล้มเหลวต้องเลิกล้มไป หลังจากนั้นอีก 3 – 4 ปี ก็มีผู้เสนอแนวคิดเรื่อง **หลักสูตรครู 5 ปี** วางโครงการสวยหรู ประกาศให้ทุนเรียนจนจบหลักสูตร มุ่งหมายที่จะผลิตครูพันธุ์ใหม่ แต่ดำเนินมาได้เพียงปีเดียวมีท่าทีจะยกเลิกเพราะหมดทุนสนับสนุน ปล่อยให้มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการต้องรับผิดชอบเองตามลำพัง ซึ่งขณะนี้ (พ.ศ. 2551) ก็ยังดำเนินการอยู่ในบางมหาวิทยาลัย เมื่อเร็ว ๆ นี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกมายืนยันว่า **บัณฑิตทุนครู 5 ปี** (รุ่นแรก : ผู้เขียน) **ได้บรรจุแน่** [14] บัดนี้ฝันอยากมี **สถาบันเลือดใหม่วงการครู** อีกแล้ว จะทำได้แค่ไหนถ้าเพียงแต่คิดและทำแบบฝัน ๆ ก็คงจะล้มเหลวอีก ผู้เขียนมองว่าเรื่องของการฝึกหัดครูเราออกทะเลไปมากเหลือเกิน การที่จะปฏิรูปการฝึกหัดครูค่อนข้างยาก **ตราบใดที่เราไม่สามารถปฏิรูปโลกทัศน์ของบุคคลในวงการศึกษายังไม่เปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ทางการศึกษาของประเทศ** ความฝันที่จะมีสถาบันการฝึกหัดครูใหม่จะเกิดขึ้นไม่ได้ หรือถ้าหากจะเกิดขึ้นมาได้ก็คงจะเป็นอีหรอบเดิม

ถ้าจะทำเรื่องนี้ให้สำเร็จ จำเป็นจะต้องเริ่มดำเนินการกระทำในหลายประการไปพร้อม ๆ กัน ดังต่อไปนี้

1. ต้องมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบ ควบคุมดูแลการผลิตครูโดยเฉพาะ บริหารจัดการการผลิต การบรรจุ การอบรมครูประจำการ และอื่น ๆ ไม่ใช่ปล่อยให้ต่างคนต่างทำ

2. ต้องปรับฐานคิดเกี่ยวกับการผลิตครู ให้มุ่งผลิตครูไทยไม่ใช่ครูแบบอเมริกัน ที่สำคัญคือ **ต้องมีปรัชญาการฝึกหัดครูที่ชัดเจน** (ปรัชญาการศึกษาไทยก็ยังไม่มี ปรัชญาการฝึกหัดครูไทยจะมาจากไหน)

---

[13] ข่าวหน้าการศึกษา หนังสือพิมพ์ **เดลินิวส์** ประจำวันที่ 5 มีนาคม 2550

[14] ข่าวหน้าการศึกษา หนังสือพิมพ์ **เดลินิวส์** 6 มิถุนายน 2550.

3. ขจัดความคิดและขบวนการเก่า ๆ ซึ่งทำลายกระบวนการฝึกหัดครูให้หมดไปเสียก่อน

4. สถาบันการฝึกหัดครูที่จะตั้งขึ้นใหม่นั้นจะต้องผลิตครูทุกระดับ ทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก แยกเป็น 2 พวก คือ

ก. พวกครูระดับพื้นฐานที่ต้องการให้ออกไปสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา ถึงระดับประถมศึกษา จะต้องผลิตให้ได้ครูที่สามารถสอนได้ทุกวิชา พวกนี้มี 2 สาขา คือ

(1) สาขาการอนุบาลศึกษา ไม่จำเป็นต้องมีวิชาเอกสามัญศึกษา

(2) สาขาการประถมศึกษา ไม่จำเป็นต้องมีวิชาเอกสามัญศึกษา

ข. ครูที่ต้องการให้ไปสอนระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และระดับอุดมศึกษา จึงจะมีวิชาเอกสามัญศึกษามุ่งเน้นให้มีความรู้เฉพาะด้านเข้มข้นขึ้น บางสาขาอาจจะต้องมีทั้งวิชาเอกและวิชาโท จะต้องวางระเบียบปฏิบัติให้ชัดเจน ทั้งนี้อาจแยกเป็น 4 สาขา คือ

(1) สาขาการมัธยมศึกษา

(2) สาขาการอาชีวศึกษา

(3) สาขาการอุดมศึกษา

(4) สาขาการบริหารการศึกษา

5. ต้องไม่ตั้ง "ธง" เอา **เงิน** เป็นตัวตั้ง แต่ต้องมี "ทุน" ให้นักเรียนฝึกหัดครูเรียน (มีทั้ง **ทุนการศึกษา** และ **ทุนเงินกู้**) แต่ไม่ใช่ให้ทุนแบบการจ้างให้เรียน เพื่อออกไปรับจ้างสอนหนังสืออย่างที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

6. ต้องไม่นำเด็กที่มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานไม่สามารถเข้าเรียนที่ไหนได้แล้วมาเรียนในสถาบันฝึกหัดครู

7. นักเรียนฝึกหัดครูจะเรียนแต่ด้านวิชาการอย่างเดียวไม่ได้ ต้องเรียนทั้ง **ความรู้ด้านวิชาการ** และ **ความรู้ด้านวิชาครู** ควบคู่กัน จึงจะได้ผลดี ดังนั้นเวลาเรียนจึงน่าจะยาวนานกว่าหลักสูตรที่สอนแต่ความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว

8. นักเรียนฝึกหัดครูจะต้อง **ฝึกฝนอบรมทุกด้าน** ตลอดเวลาของการเป็นนักเรียนครู ดังนั้นจะต้อง **รื้อฟื้นโรงเรียนประจำ**[15] ขึ้นมาสำหรับฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี **โรงเรียนประจำ** (boarding school) แตกต่างจากการจัดให้มี **หอพัก** (dormitory) ที่มหาวิทยาลัยหลายแห่งจัดอยู่ในขณะนี้ เพราะหอพักเป็นเพียงที่ซุกหัวนอนของนิสิตบางคนเท่านั้น

9. นักเรียนฝึกหัดครูต้องมี **การฝึกสอนและฝึกงาน** ดังนั้นจำนวนนักเรียนฝึกหัดครูจะต้องไม่มากจนเกินไป ถ้ามีนักเรียนฝึกหัดครูจำนวนมากจะไม่สามารถหาสถานที่ฝึกสอนและฝึกงานได้เพียงพอ อาจารย์นิเทศก์ก็จะมีจำนวนไม่สมดุลกับจำนวนนักเรียน การฝึกหัดครูจะต้องมุ่งคุณภาพไม่ใช่เอาแต่ปริมาณ

10. ต้องแน่ใจว่า ปัจจุบันนี้ในสังคมการศึกษาของไทยยังมี "แม่แบบ" ของการฝึกหัดครูอยู่เพียงพอ แม่แบบในที่นี้หมายถึง ครูของครู อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ปกครองหอพัก และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพราะบุคคลเหล่านี้ **ต้องวางตัวเป็นแบบอย่าง** และ **มีคุณลักษณะเป็นครูทั้งร่างกายและจิตใจ** ตลอดเวลา ที่สำคัญคือ **ต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละสูงมาก**

11. ต้องมีงบประมาณเพื่อการนี้อย่างเพียงพอ ถ้าขาดเงินทุนดำเนินการทุกอย่างก็จบ การดำเนินงานโรงเรียนประจำมีต้นทุนสูง

---

[15] **สารานุกรมศึกษาศาสตร์** ฉบับที่ 15 เดือนกันยายน 2539 (หน้า 107-110)

12. การที่คิดจะให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกลับมาจัดการการฝึกหัดครูเป็นภารกิจหลักอีกนั้น คงเป็นไปได้ยาก เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ไปไกลกว่าที่จะกลับหลังหันมาทำอย่างเดิมได้อีกแล้ว

สถาบันการฝึกหัดครูต้องจัดเป็นโรงเรียนประจำ

เนื่องจากการผลิตครูจะมุ่งแต่ด้านวิชาการอย่างเดียวไม่ได้ คนที่มีความรู้ดีแต่ **เป็นครูไม่เป็น** คงเป็นครูดีไม่ได้ หรือคนที่มีความเป็นครู สอนเก่งแต่ **ไม่มีความรู้** ที่จะสอนก็เป็นครูดีไม่ได้ **ครูที่ดีจะต้องมีความรู้ดี สอนดี** และ **ปกครองดี** ดังกล่าวแล้วในตอนต้น ดังนั้นสถาบันการฝึกหัดครูจะต้องฝึกฝนให้นักเรียนฝึกหัดครูได้ทั้ง **ความรู้, ความเข้าใจ, ทักษะ, ทัศนคติ** และ **ความพอใจ** ในการเป็นครู คุณลักษณะทั้งห้าประการนี้เมื่อหลอมรวมกันแล้วจะก่อให้เกิด **วิญญาณครู** [16] ความเป็นครูจะก่อเกิดมากน้อยแค่ไหนเพียงใดขึ้นอยู่กับการฝึกของสถาบันการฝึกหัดครู เมื่อเป็นเช่นนี้สถาบันการฝึกหัดครูจึงจำเป็นต้องจัดให้นักเรียนฝึกหัดครูเป็นนักเรียนประจำ เพราะการเป็นนักเรียนประจำนั้นสถาบันสามารถฝึกให้ทุกคนประพฤติปฏิบัติตามความประสงค์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันนั้น ถ้าทำได้จริงก็จะได้ "ครู" ตามที่มุ่งหวัง ในการนี้จึงจำเป็นจะต้องเสาะหาสถานที่ตั้งสถาบันการฝึกหัดครูขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมที่จะทำกิจกรรมทุกอย่างที่จำเป็นได้อย่างเหมาะสม

(ตัวอย่าง)

ตารางเวลา (1 วัน) ของนักเรียนประจำ [17]

05:00 น.	ตื่นนอน
05:30 – 06:30 น.	ออกกำลัง ฝึกกายบริหารท่าราชนาวี 14 ท่า
06:35 น.	อาบน้ำ
07:00 น.	อาหารเช้า
08:30 น.	เข้าห้องเรียน
12:00 น.	พักเที่ยง อาหารกลางวัน
13:00 น.	เข้าห้องเรียน
15:00 น.	เลิกเรียน
15:30 – 17:00 น.	ฝึกกีฬาตามถนัด
17:05 น.	อาบน้ำ
17:30 น.	อาหารเย็น
19:00 น.	เข้าห้องเรียน ทบทวนบทเรียน (เป็นเวลาการศึกษาตามอัธยาศัย)
21:00 น.	สวดมนต์ เข้านอน
21:00 – 05:00 น.	เวลานอน

[16] "องค์กรการผลิตครู" **สารานุกรมศึกษาศาสตร์** ฉบับที่ 34 มกราคม 2548 (อ้างแล้ว)

[17] ดัดแปลงมาจากตารางเวลาประจำวันของโรงเรียนฝึกหัดครูแห่งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. 2491–2493

ทุกช่วงเวลาเหล่านี้ นักเรียนฝึกหัดครูจะได้รับการสอนและฝึกฝนอบรมทั้งด้านวิชาการ วิชาครู การกินอยู่หลับนอน การปฏิบัติตนทุกอย่างในการใช้ชีวิตประจำวันจากทั้งอาจารย์ผู้สอนฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิชาครู และอาจารย์ผู้ปกครอง (ยากมาก : ผู้เขียน) ส่วนระดับสูงกว่าปริญญาตรีไม่จำเป็นต้องจัดเป็นโรงเรียนประจำ

บทส่งท้าย

ปัญหาในวงการศึกษาไทยปัจจุบัน (รวมทั้งปัญหาในระบบการฝึกหัดครู) มีมากมายมหาศาล เพราะที่ผ่านมามีข้อบกพร่องผิดพลาดจำนวนมาก ทั้งที่เกิดขึ้นเพราะจงใจบ้าง ไม่จงใจบ้าง ข้อบกพร่องทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้นได้ทำลายสังคมไทยมามากแล้ว **เรื่องของการศึกษานั้นไม่ว่าในแง่มุมใด หากเกิดการผิดพลาดบกพร่องขึ้นในวันนี้ ผลกระทบจริงๆ จะปรากฏชัดในอีก 20-30 ปีข้างหน้า** ครั้นเมื่อถึงวันนั้นเราไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องได้แล้ว งานการบริหารจัดการศึกษาทั้งปวงจึงเป็นงานที่ **ใช้วิธีลองผิดลองถูกไม่ได้เป็นอันขาด** ผู้บริหารการฝึกหัดครูในอดีตแม้จะพูดไว้สวยหรูอย่างใดก็ได้ แต่กรรมย่อมสอ่อเจตนา (ตามหลักกฎหมายเบื้องต้น) เรื่องของกรรม (การกระทำ) ตามหลักพระพุทธศาสนากล่าวไว้อย่างชัดเจน พระพรหมคุณาภรณ์ขณะดำรงสมณศักดิ์พระเทพเวที เขียนไว้ในหนังสือชื่อ **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม** (หน้า 162) ตอนหนึ่งว่า "สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้ทรามและประณีต" ผู้ที่ประกอบกรรม (การกระทำ) อะไรผิดๆ ไว้ในวงการฝึกหัดครูไทยนั้น เปรียบเสมือนผู้วางยาชั่วร้ายทำลายสังคมไทย ซึ่งสิ่งเหล่านั้นอาจจะขยายใหญ่โตกลายเป็นทำลายชาติ ทำลายแผ่นดินได้ในโอกาสข้างหน้า ถือได้ว่าเป็นความผิดมหันต์ การที่สังคมไทยมีค่านิยมอย่างหนึ่งคือ **ความเกรงใจ** เป็นเรื่องที่ดี เพราะทำให้สังคมมีความสุขสันติ แต่ถ้าความเกรงใจกันนั้นมีมากจนเกินเหตุก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่ความพอดีตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาในพระพุทธศาสนา

ผู้เขียนมีความเห็นเป็นส่วนตัวว่า **เราจะต้องไม่เกรงใจกันจนเกินไป** และชอบคำพูดของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษที่ท่านกล่าวไว้ว่า "....การอับจนคนเก่งไม่น่าวิตกเท่ากับการอับจนคนกล้า กล้าที่จะไม่นับถือ กล้าที่จะตำหนิคนไม่ดีหน่วยงานที่ไม่ดี ผู้บริหารระดับสูงที่ไม่ดี ..." ท่านยังตั้งความหวังไว้ว่า "สักวันหนึ่ง เราคงจะโชคดี ทำให้เขาเหล่านั้นสำนึกบาป ประกอบคุณงามความดี ตอบแทนบุญคุณแผ่นดินเกิด" ผู้เขียนเห็นว่า ท่านตั้งความหวังไว้สูงเกินไป ท่านคงจะไม่สมหวังหรอก เพราะ **สันดาน** คน **ขุดยากกว่าสันดอน.**

วรวิทย์ วศินสรากร

บรรณานุกรม

ประธาน จันทรเจริญ. **สองข้างทางชีวิต**. อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรวิหาร วันที่ 5 มีนาคม 2550.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม , 2531.

รายงานผลการสัมมนาเรื่องการฝึกหัดครู ของกรมการฝึกหัดครู เมื่อ พ.ศ. 2520 (อัดสำเนา).

วรวิทย์ วศินสรากร. **การศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัท สารมวลชน , 2519.

_____. "โรงเรียนฝึกหัดครู," **สารานุกรมศึกษาศาสตร์**. ฉบับที่ 2 เดือนตุลาคม - ธันวาคม 2528.

_____. "โรงเรียนประจำ," **สารานุกรมศึกษาศาสตร์**. ฉบับที่ 15 เดือนกันยายน 2539.

_____. "องค์กรการผลิตครู," **สารานุกรมศึกษาศาสตร์**. ฉบับที่ 34 เดือนมกราคม 2548.

_____."การต่อสู้เพื่อการเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ," **3 ยุคของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่มเฉพาะเรื่อง อันดับที่ 1 พ.ศ. 2543.

_____. "ความคิดอิสระเกี่ยวกับการศึกษาไทยที่จัดอยู่ในปัจจุบัน," **มศว ชุมชน**. ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 มิถุนายน - กรกฎาคม 2548 (บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อพิมพ์แจกในการประชุมสมาชิกสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย เมื่อ เดือนมิถุนายน 2548 ในฐานะสมาชิกสมาคม).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

ข่าวหน้าการศึกษา หนังสือพิมพ์ **เดลินิวส์** ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 5 มีนาคม 2550.

ข่าวหน้าการศึกษา หนังสือพิมพ์ **เดลินิวส์** ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 29 มีนาคม 2550.

ข่าวหน้าการศึกษา หนังสือพิมพ์ **เดลินิวส์** ฉบับประจำวันพุธที่ 6 มิถุนายน 2550.

รายละเอียดคำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา เมื่อ วันจันทร์ที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551.